

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio V. De denunciacione & testibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

dilaniatum relinquat, & perpetua in-
hæreant vestigia, vt de Rosa Gerar-
dina testatur Remig. c. 13. Quamquam
ex his ipsis cicatricibus aliud rursus, sed
incertum nascitur indicium.

29. Longe certius indicium est se-
quens; in Hallo villa Dicecesis Traie-
ctensis, femina quædam misera, die
quadam pedes suos pelui imponens, &
extra illam retrorsum saltans, sic ait:
salto de potestate Dei, in potestatem
Diaboli: quam Diabolus mox rapiens,
& in aëra sustollens multis qui aderant
in villa, siue extra villam videntibus. vl-
tra altitudines nemorum transtulit, ita
vt vsque in hodiernum diem nusquam
compareat. sic Casar. lib. 11. cap. 60. &
precedenti capite, aperte indicauit hanc
magicis artibus instituisse. Sane huius-
modi dictum factumue, indicium vr-
gentissimum & proximum putarim.
Hæc de indicijs, quædam addamus de
denunciacione.

SECTIO V.

De denunciacione & testibus.

Y Vt operetur denunciacione
siue testimonium compli-
cis ostentum luculenter
sect. 3. Nunc tantum addenda
breuiter quadam de denunciacione &
testimonio aliorum, qui teneantur de-
nunciare, & testari, iam vidimus
sect. superiore. Nunc addo praxi rece-
ptum; per regulam, qua leges dicuntur
spectare ea, quæ frequentius contingunt;
vt quæ in hæresis crimine testimonia
probationesque recipiuntur, eadem lo-
cum habeant in crimine Lamiarum;
ratio, quia Lamiæ semper suspectæ sunt
de hæresi, & raro hæc suspicio fallit:
semper enim earum facta serè sapiunt
hæresim manifestam.

A 2. Receptio testium debet ab ipsi-
met iudicibus seu inquisitoribus fieri;
nec est deleganda, nisi magna ex cau-
sa, & prudenti ac probò viro. brecipi
possunt etiam ante litis contestationem,
& etiam ratificatio testimonio-
rum fieri poterit extra tempus præ-
stitutum ad probandum, d si iusta &
probabilis aliqua causa id exegerit;
semper autem erit rati habitio testium
adhibenda, etiam si reus se habere illos
pro ratificatis profiteretur. Publica-
tio quoque testimoniorum reo præ-
benda est, vt contra queat excipere;
nomina testium vero non sunt in hoc
crimine simul publicanda, quia peri-
culum serè euidentis hinc imminet va-
riis ex causis testi, & negotia fidei sic re-
tardarentur, metu percussis testibus:
consultum tamen, vt (quod fit in His-
pania) iudices diligenter exquirant à
reo, num quos habeat inimicos, & tes-
tes suspectos in genere, quibus credi
nollet, & quare? confrontatione ergo
testium, & rei in hac materia non
vtendum nisi magna ex causa, & omni
periculo cessante; f vt cessat quando
complices deposuerunt. Et possunt tes-
tes super iisdem articulis etiam
prorsus contrarijs, facta iam publica-
tione, audiri. post multos Simanc. supra
num. 3.

D 3. Possunt in hac causa à iudicibus,
maximè Ecclesiasticis (vt sunt inquisi-
tores) quælibet personæ egregiæ, et-
iam quilibet consanguinei, compelli,
vt se coram ipsis sistant, & testimonium
perhibeant, quod fidei fauore recep-
tum, g Vt autem in hoc crimine illu-
stres coguntur, sic etiam infames a-
lias personæ, vt complices (de quibus a-
ctum) excommunicati, & similes, non
vt plena eis fides, sicut alijs non famolis
sed quanta prudenti iudici videbitur

circum-

hodie
contrariū
in prax. o
brinere
scio. vide
Gall. l. 2.
obser. 96.
n. 10 ben.
post alios
Sim. vi. 35
n. 7. ex
quo de iu-
ceps ad
demus &
alia.
e c. quoni-
am sicq.
§. sunt &
alii, vtilite
non con-
test.
d c. vlt. de
hæc. in 6.
DD. in d.
c. quoniā
freq. & c.
z. de test.
e sic statu-
it Innoc. 6
vide Dir.
in q. 101. §. 2
f Sim. sup
n. 17.

§ gl. c. 1.
de test.
cog. Rom
nota. 401.
Iaf. in l.
ad egregi-
as. D. de
iure iur.
Aimo
con. 120

h.c. in fi-
dei & ibi
DD. de
hær. in 6.
Condifal
de hær.
q. 25. Cor
sal. l. 5.
miscel. c.
20.
18 man.
bene sup.
n. 20. &
21. seq.

k post pl
am. Aut
Gab. b. l.
om. co
l. rub. d.
ref. concl.
9. v. de o
me lo-
juentem
sins. pa
te c6. m.
ef. terti
dit. à fol
20.

l. vid. Bins
d hoc fu
e allegan
em mēbi
1. concl.
7. fol. 356
& add.
An. G6to
c. 12. n.
8. Aymō.
concl. 178.
Decif. cōl
8. l. 1.
Lud. Peg.
dec. crim.
17. n. 44.

circumstantijs consideratis, præbeatur, h valet etiam testimonium auriti testis, qui se ex ipso met reo dicit auduisse, non qui ex alijs sic intelligendus D. Chrysof. hom. 30. in Gen. cum negat ex auditu iudicandum, nec exceptio in hac causa contra testes admittitur, nisi quæ testem penitus refellat, vt capitalis inimicitia, coniuratio, subornatio: cætera tantum eleuant fidem, non tollunt.

Sed isti testes inhabiles, infames & non integri; tum demum admittendi, quando alij haberi nequeunt, vt in crimine isto ex natura rei & actus, vt plurimum contingit. k Coactio autem illa fieri potest, non per incarcerationem (etsi quidam iudices hoc peperam faciant,) sed exacto iureiurando se testimonium dicturos, semper ex communicationem; denique inducta multa, & captis pignoribus, l. si quando, c. de testibus cap. 1. 2. & vlt. de testibus. og. Franc. Viuis in comm. opin. verbo test. citatus. Et cogi potest etiam qui iurauit se non reuelaturum. cap. in imauit. de testib. & dic. c. vlt. Viuis l. 2. verb. confessionem.

4. Quantumuis multiplicentur depositiones personarum infamium & complicum, non est procedendum iudici ex his solis ad condemnationem; scio contrarium communius teneri & in praxi obtineri; saltem vt pena puniatur extraordinaria, argumentum eorum est, non lex aliqua aut ratio vrgens, sed generale brocardicum, ex multiplicatis indicijs debilibus resultat indicia indubitata. Sed hoc argumentum valde debile est; nec in rigore verum, nunquam enim quæ natura sua sunt dubia, possunt rem facere indubitata; sicut nec multa venialia peccata vnum mortale: nec multa agra vnum sanum, nec multa nō alba vnum

A album, nec multa tepida vnum calidum, &c. quando res non sunt subordinatæ ad vnum finem natura sua, sicut vna depositio naturæ suæ non subordinatur alteri. Deinde totum illud, nihil fundamenti habet, nisi præsumptionem. Præterea quis neget; quamuis rarum id sit, fieri tamen nonnumquam posse, vt vno casu plura concurrant indicia ad crimen non verum, quam ad verum? Esto sic probatio criminis admodum laboriosa, progrediatur hoc ergo ad torturam: si ad necem infontis extendis; nonne durus & sæuus meritò dicere sit crimen atrox natura: quid tum, si reuera non commisit? sic aliqui noxij elabentur, præstat decem elabi, quam vnum innoxium condemnari; si tortus fuit innoxius, potest ei solarij aliquid impendi: si damnatus & natus, quod tu mortuo præbeas cataplasma? Denique ratum illud & receptum, et si ad torquendum minora probatione u adminicula sufficiant; ad damnandum necessaria esse luce meridiana clariora, nonne hoc illi ipsi fateatur DD. quibus Bodinus & alij contra sentientes sententiam suam confirmant; Mar. jil. pract. crimin. §. diligenter. num. 3. Chass. neus supra confid. Burg. rubric. 1. §. 5. num. 123. Anton. Gabriel. d. concil. 7. num. 7. lul.

B
C
D
E
Clar. quest. 21. n. 9. vbi hoc confirmat arrestis Burgalens. & Parisi. n. sibus Blanch. de iudic. num. 384. Monticella reg. crimin. 4. num. 6. Ofasc. con. l. 65. lib. 5. Farinaeus quest. 43. num. 34. 92. & 71. Quos omnino hac in re puto iudici sequendos.

5. Si testes isti complices, postquam aliquem, in tortura & concurrentibus cæteris necessarijs, denunciarunt, & confessionem denominationemque hanc ratam habuerunt, & confirmarunt ad bancum, vt oportet, & ante

vide sup.
se. 1. l. 1.
L. vbi do-
ctū quib.
concurrit
ab. vale
aur ad to-
curam.

senten-

sententiam: postea post sententiam, in loco supplicij, morte instante, innocentiam denominatorum à se protestati iudici populoque fuerint; vel ipsis denunciatis coram omnibus dixerint, se illos habere pro probis & inculpatis: sententia receptor est, iudici parum curandam esse huiusmodi palinodiam, tum quia raro sub mortem æqui sibi mente constant, vt ante illud tempus, quando confessio ratificatur; tum quia solent importunitate eorum, qui denunciati fuere, vel admonentium de anime salutē, vehemeter se sollicitari, & perturbari in extremo illo vita puncto, tum quia hæc recantatio non est facta adhibitis solemnitatibus, quæ adsuere primæ cōfessionī, ideo præualet prior, tum quia ista est extraiudicialis, prior iudicialis. Confessio quidem non per seuerans habetur pro nulla: sed demum, quando reuocatur ante sententiam latam, non postea. Moriens præsumitur memor salutis; quando est animo imperturbato, & sibi bene præsens: nec tamen omnes morituri, maxime sortitarij, sunt Sancti, quare hæc præsumptio leuior est, quam qua nititur prior confessio, his argumentis hoc tenuere nonnulli *a*. qui vero in terminis contrariū scripserit; scio nullum. Confirmant, qui docent rectissime, dictum morientis non esse idoneum testimonium, vt alius torturæ subijciatur, nec in homicidio *b*; nec iudice dicente se tulisse, falsam sententiā *c*, nec in furti crimine *d*; nec in alijs vllis *e*, ex communi & in praxi recepta sententia. Cauendum ergo iudici, ne post denominationem factam, & lata iam sententia vniquam permittat partes ad reum accedere: hoc enim ad nihil vtile fuerit, nisi vt reum molestent, frustra quidā, si is non reuocet: si reuocet, damnosum id futurum, quia gignitur præiudicium

A non exiguum iudicio, quod sacrosanctum & indubitatum esse diceret; & ipsi quoque reo, qui falsum dixisse, vel falsitati consensisse sese in iudicio, vbi veritas dicenda, fatetur.

B 6. Quando malefici isti complices suos produnt, & postea ex interuallo variant; idem seruandum, quod in causa hæresis solet seruari; est enim eadem ratio huius criminis, & eadem praxis. In hæresi res non est certa, nam sunt qui censeant standum illi testimonio quo hæresis reuelatur; & ideo si primo testimonio hæresis reuelatur, standum primo; si posteriore reuelatur, standum posteriori; etiam si alterum iuramento foret confirmatum. *g*. ratio est, fauor fidei & religionis; qui vt facit, ne hoc crimen in perniciem Christianæ religionis maneat occultum; etiam facit, vt in dubio quis præsumatur hæreticus, quantum ad condemnationem pœnitentiæ in foro Ecclesiæ imponendæ, pro utilitate animæ *h*.

C In primis obseruo forum Ecclesiæ duplex esse, vnum publicum, vt est inquisitorum: aliud priuatum & secretum, vt est pœnitentiarium seu confessorum, quoad secundum facile admiserim hanc sententiam tot DD: nullum enim hæc præsumptio damnum, immo & commodum adfert pœnitenti. Quoad prius forum, quia res est maximi præiudicij, & solent inquisitores vel brachio seculari tradere vel alia et corporis afflictiva pœna, cum publica ignominia, reum afficere; valde hæsitare me fateor. Sane nec Iac. Simancas Episc. Pacensis, & postea Zamorensis, hoc simpliciter admittit, cuius hæc sunt verba, de hac testimonij correctione loquentis *i*; nec audiendi sunt, qui putant eo dumtaxat casu id accipiendum esse: cum posterius testimonium (scilicet, reuelans, quando primum non reuelabat) est contra reum

D *i*. Inquisitorum forum, quia res est maximi præiudicij, & solent inquisitores vel brachio seculari tradere vel alia et corporis afflictiva pœna, cum publica ignominia, reum afficere; valde hæsitare me fateor. Sane nec Iac. Simancas Episc. Pacensis, & postea Zamorensis, hoc simpliciter admittit, cuius hæc sunt verba, de hac testimonij correctione loquentis *i*; nec audiendi sunt, qui putant eo dumtaxat casu id accipiendum esse: cum posterius testimonium (scilicet, reuelans, quando primum non reuelabat) est contra reum

E *i*. nec audiendi sunt, qui putant eo dumtaxat casu id accipiendum esse: cum posterius testimonium (scilicet, reuelans, quando primum non reuelabat) est contra reum

13. nu. 17. Iul. Clar. d. q. 21. n. 17.

fdocui supra ini. sectionis huius & vlt. Binsfeld. memb. d. fol. 315. g ex text. & gl. in c. accusat. licet. de hæc. in 6. Felin. in c. cū in tus coll. 2. d. rest Coulib. 2. var. ref. ca. 13. Reperto. inquisito verbo testes. Me noch. de arb. casu 108. quos refert. & seq. Binsfeld. fo. 114. h post glō & loa. de Imo.

Squilla-censis de fide Catholica. ca. 34. Ioseph. Mas de probat. li. 1. concl. 495. nu. 8. qu. citat plurimos id. ca. 36. num. 6.

in fauorem fidei. Nam licet eam speciem ille expresserit, mens tamen legislatoris aliud procul dubio vult, aequalitatem iustitiae seruanda est inter accusatorem & reum, quin etiam reis fauorabiliore esse debemus, & ad absoluendum, quam ad condemnandum proniores. Quid ergo dicemus? Vtique cenfeo si vtrumque testimonium confirmetur iudiciali iureiurando, & aequè probabilibus nitatur coniecturis ac rationibus, priori potius standum, siue reuelet, siue non. Nam fauor fidei ad tam magnum praedudicium rei porrigi non debet. Si vtrumque confirmatum sit iureiurando, sed vnum iudiciali, alterum spontaneo & extra iudiciali, standum illi quod iudiciali nititur. Et quia prius semper coram iudice solemniter perhibetur, posterius vel raro, vel numquam; semper tum standum erit priori, accedit quod quando iurat in posteriore, eo ipso iam declarat se periurum, qui prius falsum iuravit. priore quoque testimonio iam ius quaesitum, quod idem testis non potest auferre: posterius denique semper laborat suspitione subornationis, vt teste Simanca Demosthenes Lampidi obiecit. Vno tantum casu puto standum posteriori, siue iuratum sit, siue non; quando apparet manifestis iudicijs testem non leuitate aut odio, non prece aut precio, sed iusta omnino ex causa testimonium correxisse. Quod vero idem Simanca putat maiorem praesumptionem adhuc fore pro testimonio posteriore; si reus moriens illud pro exoneratione suae conscientiae perhibuerit; quia tunc nemo praesumitur peierare, vel salutis suae immemor esse, ex D. Chryso. homil. 5. in 2. ad Timoth. Roman. Igneo & Mars. id iam supra docui non procedere, quando ijs quae iuravit, contradicit post sen-

A tentiam iuram; in tali etiam haec praesumptio cessat.

SECTIO VI.

De ijs, quae loco accusationis esse solent in hoc crimine, & de accusatione ipsa.

B **A**ccusatio, quae aliquando sequitur incarcerationem, aliquando praecedit solemnior est, quam denuntiatio, est enim malefici alicuius apud iudicem, ad vindictam publicam solemniter facta delatio; sed in praxi, querela, successit in locum accusationis, quare vbi iudex non potest procedere ex officio contra delinquentem, nemine querelam proponente (quod in non multis locis est, plerisque enim potest iudex ex officio in quocumque delicto procedere, & ideo in plerisque locis, inquisitio, successit in locum accusationis) vbi contra querelam omnia possunt obijci, quae contra accusationem.

C Quoad personam, in hoc crimine admittuntur omnes alias inhabiles, quia est crimen exceptum, vt communiter omnes fatentur, & ideo in hoc crimine laicus poterit accusare clericum; admittitur etiam minor viginti annis, etiam si suam vel suorum non prosequatur iniuriam; admittitur mulier, admittuntur infames & criminosi, & etiam socius criminis: etiam excommunicati, excommunicatione maiori: soli repelluntur ab accusando inimici capitales. Quod receptum de capitali inimico, quia est impedimentum iuris naturalis. Quoad excommunicatos excommunicatione maiori; licet illi auctores esse non possint, nec illis possit ius dici; & videantur illos

excludere

Id ca. ac
culat. s. i
cet lib. al
senten. de
pensis, l.
Aria de
ct. & ob
l. gat. l. f.
orabili-
ores de
reg. iur.

lorat. cō
tra Phor
niom.

msic ex c.
s. licet, &
Cou. sup.
& Curi.
Sen. conl.
69. Sima.
44. 5. & 5.

Ad.

9. Farin.
q. 12. n.
prin.
9. Farin.
sup. n. 6.

9. Farin.
n. 11. n.
leg. Cla.
rus q. 14.

9. vide
n. n. 10.
& Clau.
17. d. 14.